

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва, обліку та фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

 Наталія КИРИЧЕНКО

«29» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 34 ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень

бакалавр

(бакалавр, магістр) спеціальність 072 Фінанси,

банківська справа та страхування

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(освітньо-професійна програма) «Фінанси, банківська справа та страхування»

факультет

економічний

(назва факультету)

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Фінанси
підприємств»

(назва навчальної дисципліни)

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування», спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Розробники:

Інеса ШЕПЕЛЬ, доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів, к.е.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
підприємництва, обліку та фінансів

Протокол від «28» _____ серпня _____ 2024 року № 1

Завідувач кафедри

Алла КАРНАУШЕНКО

«28» серпня _____ 2024 року

Схвалено методичною комісією економічного
факультету Протокол від «29» _____ серпня _____ 2024
року № 1

Затверджено на Вченій раді економічного факультету

Протокол від «29» _____ серпня _____ 2024 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни «Фінанси підприємств»

Найменування Показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	Обов'язкова (ОК 34)	
Змістових частин – 2	Спеціальності: <u>072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок ОПЦ «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково- дослідне завдання: <u>реферат, комплексне завдання на аналітичне дослідження проблеми (назва)</u>		3-й	-
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 4 год.		5-й	-
	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції	
		20 год.	-
		Практичні, семінарські	
		24 год.	=
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		46 год.	-
	Індивідуальні завдання:		
	-		
	Вид контролю: екзамен		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 44/46.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Фінанси підприємств» одна із основних дисциплін підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Метою дисципліни «Фінанси підприємств» є набуття студентами базових знань з питань теорії та практики фінансових відносин суб'єктів господарювання; формування понятійного апарату для використання у практичній діяльності; надання відомостей про фінанси підприємств, та їх роль у фінансовій системі держави та функціонуванні народного господарства; закладення основ для розуміння фінансових відносин у суспільстві; ознайомлення з методологією та методикою дослідження функціонування перерозподільних відносин, особливостями розрахунку узагальнених фінансових показників для макроекономічних об'єктів, зокрема держави, регіонів, галузей тощо.

Завдання навчальної дисципліни: оволодіння теоретичними аспектами сутності фінансів підприємств та їхніх функцій; ознайомлення з особливостями фінансових ресурсів підприємств і джерелами їхнього формування; вивчення основ організації фінансів підприємств та фінансового механізму; набуття навичок здійснення фінансових розрахунків; опанування методичного інструментарію забезпечення ефективної фінансової діяльності підприємств; отримання знань щодо аналізу грошові потоки підприємства; оволодіння навичками планування обсягу податків і зборів; розгляд принципів функціонування капіталу підприємства, руху коштів та форм грошових розрахунків у господарському обороті; вивчення процесів формування власного і позичкового капіталу підприємств, визначення потреби в обігових коштах, джерелах фінансування відтворення основних засобів; оволодіння методами фінансового планування, оцінюванні фінансового забезпечення та фінансового стану підприємства; усвідомленні особливостей санації підприємств.

Предметом курсу є система фінансово-економічних відносин між юридичними особами та державою, фінансовими установами, фізичними особами та іншими суб'єктами господарювання, які складаються в процесі поточної операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

У результаті вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» студент повинен: Знати:

- суть фінансів підприємств, їх роль і функції;
- принципи побудови та основні ланки фінансової системи;
- діючі положення про здійснення розрахункових операцій в готівковій та безготівковій формах;
- організацію фінансової роботи на підприємстві;
- систему платежів у державні та позабюджетні фонди;
- суть та функції податків, види податків, податкову систему України,

- порядок нарахування та сплати основних видів податків;
- технологію проведення фінансових розрахунків та визначення фінансових результатів у господарствах різних форм власності і господарювання, вимоги щодо руху виробничих фондів підприємства, фінансове планування та прогнозування;
  - аналіз фінансової діяльності господарюючих суб'єктів. Вміти:
  - поєднувати теоретичні знання предмету з виробленням практичних навичок;
  - приймати власні оптимальні рішення з урахуванням об'єктивних і суб'єктивних чинників;
  - оцінювати різноманітні форми фінансування підприємств та організувати ефективне використання фінансових ресурсів.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

Фахові компетентності:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК 10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних та фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові

ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні фінансові технології, економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

3.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістова частина 1. Теоретичні основи формування доходів і прибутку підприємств

Тема 1. Основи фінансів підприємств.

Поняття і сутність фінансів підприємств. Функції фінансів як внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Фінанси підприємств в умовах формування ринкової економіки. Сфери фінансових відносин підприємств. Фінансові відносини між підрозділами підприємств, між господарюючими суб'єктами, з державою, з банками, страховими компаніями. Грошові доходи, грошові фонди, фінансові ресурси підприємств. Методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів. Внутрішні і зовнішні джерела. Власні, позичені і залучені кошти. Державне регулювання формування фінансових ресурсів підприємств та ефективності їх використання. Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність, самофінансування. Особливості організації фінансів залежно від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності. Фінансова діяльність підприємства. Зміст, задачі і організація фінансової роботи на підприємствах.

Тема 2. Розрахункові операції підприємств.

Сутність і значення грошових розрахунків у діяльності підприємств. Принципи організації розрахунків. Порядок відкриття підприємствами поточного, валютного, позичкового, депозитного та інших рахунків у банку. Використання коштів з поточного рахунку. Форми безготівкових розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, акредитивами, чеками, векселями, платіжними вимогами. Розрахунки при наданні факторингових послуг підприємствам. Вимоги до їх проведення і сфера використання. Готівково-грошові розрахунки на підприємствах і сфера їхнього застосування. Організація грошово-готівкових розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій по розрахунках. Економічні і фінансові санкції в системі грошових

розрахунків і платежів.

Тема 3. Грошові надходження підприємств.

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств. Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг). Фактори, які впливають на величину виручки. Особливості формування виручки від реалізації на підприємствах окремих галузей економіки. Розрахунок та планування виручки. Формування виручки від реалізації продукції в часі. Визначення моменту реалізації. Розподіл виручки від реалізації продукції. Формування та розподіл валового і чистого доходу. Грошові надходження від іншої реалізації: основних засобів, матеріалів, нематеріальних активів, інші надходження. Надходження від фінансових інвестицій: дивіденди від володіння корпоративними правами, від державних цінних паперів. Проценти, що нараховані підприємствам по депозитним рахункам. Надходження коштів від здачі в оренду основних засобів, від застосованих фінансових санкцій. Бюджетні дотації, субвенції. Отримання фінансової допомоги. Страхові відшкодування.

Тема 4. Формування і використання прибутку підприємств.

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Загальний прибуток підприємства і його склад. Прибуток від реалізації продукції. Фактори, які впливають на формування прибутку. Собівартість продукції та її вплив на прибуток. Установлення цін на продукцію, їх вплив на формування прибутку. Рентабельність продукції. Прибуток від реалізації інших активів. Позареалізаційний прибуток, його склад і формування. Методи розрахунку прибутку. Рентабельність підприємства. Розподіл прибутку підприємства, його зміст і економічне значення. Розподіл прибутку між державою та господарюючими суб'єктами. Формування чистого прибутку підприємств і його використання. Фонди грошових коштів підприємства, що утворюються за рахунок чистого прибутку. Виплата дивідендів. Нерозподілений прибуток і його використання.

Тема 5. Оподаткування підприємств.

Система оподаткування підприємств, її функції і призначення. Види податків, що сплачують підприємства, джерела їх оплати. Механізм і напрямки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність. Непрямі податки і особливості їхнього впливу на фінансово-господарську діяльність господарюючих суб'єктів. Прямі податки. Податок на прибуток підприємств. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську та інвестиційну діяльність підприємства. Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності: комерційних банках, страхових компаніях, інвестиційних компаніях.

Змістова частина 2. Джерела відтворення активів підприємства та заходи по підтримці його стабільного фінансового стану

Тема 6. Оборотні кошти підприємств.

Сутність оборотних коштів та їх організація. Склад і розміщення оборотних коштів. Необхідність і методи визначення потреби в оборотних коштах. Метод прямого розрахунку і сфера його застосування. Поняття норм і нормативів оборотних коштів, їх розрахунків. Економічний метод обчислення потреби в оборотних коштах і його використання. Джерела формування оборотних коштів.

Власні оборотні кошти. Позичені і залучені оборотні кошти.

Показники стану оборотних коштів. Нестача власних оборотних коштів, її визначення, причини виникнення і джерела поповнення. Показники ефективності використання оборотних коштів. Оборотність оборотних коштів і шляхи її прискорення. Коефіцієнт, що характеризують використання оборотних коштів.

Тема 7. Кредитування підприємств.

Індивідуальний кругообіг коштів підприємства, необхідність збалансування матеріальних і фінансових ресурсів - основа залучення кредитів. Форми кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств. Банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланковий, консорціумний кредити. Види банківських кредитів: за строками користування; за забезпеченням; за ступенем ризику; за методами надання; за строком погашення. Принципи кредитування. Визначення потреби підприємства в кредитах. Кредитний договір: сутність і порядок укладання. Відповідальність сторін за порушення умов кредитного договору. Способи отримання кредиту. Оцінка кредитоспроможності підприємства. Порядок погашення кредиту. Позичковий процент, фактори, що на нього впливають, джерела сплати. Товарний кредит, умови його отримання підприємствами та погашення.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів підприємств.

Склад і структура основних засобів підприємств. Показники стану і ефективності використання основних виробничих засобів. Відтворення основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань. Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела фінансування капітальних вкладень. Власні фінансові ресурси підприємств: амортизаційні відрахування, чистий прибуток, інші ресурси. Залучення коштів від інших господарюючих суб'єктів: продаж акцій, пайові внески. Кредитування відтворення основних засобів. Державне фінансування капітальних вкладень. Ремонт основних засобів і його фінансове забезпечення.

Тема 9. Оцінка фінансового стану підприємств.

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Показники фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Показники бухгалтерської звітності, які використовуються для оцінки фінансового стану. Сутність ліквідності підприємства. Показники ліквідності і методика їх визначення. Оцінка показників ліквідності. Фактори, що впливають на стан ліквідності. Сутність платоспроможності. Фактори, що впливають на платоспроможність підприємств. Методика їх визначення. Оцінка показників платоспроможності. Фінансова стійкість підприємства, її сутність. Система показників фінансової стійкості підприємства, методика її розрахунку і оцінки. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах.

Зміст і задачі фінансового планування. Фінансова стратегія підприємств. Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах. Методи фінансового планування. Балансовий метод. Програмно-цільовий метод. Нормативний метод. Метод коефіцієнтів. Інформаційна база фінансового планування. Аналіз фінансових показників звітного періоду.

Показники виробничо-господарської діяльності планового періоду, як вихідна база для фінансового планування. Фінансовий план як складова частина бізнес-плану. Зміст та структура поточного фінансового плану підприємства (баланс доходів і витрат). Розрахунок показників доходної і витратної частини фінансового плану. Виконання фінансового плану. Зміст оперативного фінансового плану надходження коштів і здійснення платежів, його призначення

Тема 11. Фінансове оздоровлення підприємств.

Фінансова криза на підприємстві: причини та наслідки. Діагностика фінансової кризи на підприємстві. Сутність та фінансовий механізм антикризового фінансового управління. Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення. Санаційний аудит. Розробка плану санації. Внутрішньогосподарський механізм фінансової стабілізації. Мобілізація фінансових джерел санації. Оцінка ефективності антикризових заходів. Фінансові наслідки банкрутства та ліквідації підприємства.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7
Змістова частина 1. Теоретичні основи формування доходів і прибутку підприємств						
Тема 1. Основи фінансів підприємств	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Розрахункові операції підприємств	8	2	2	-	-	4
Тема 3. Грошові надходження підприємств	8	2	2	-	-	4
Тема 4. Формування і використання прибутку підприємств.	8	2	2	-	-	4
Тема 5. Оподаткування підприємств	8	2	2	-	-	4
Разом за змістовою частиною 1	40	10	10	-	-	20
Змістова частина 2. Джерела відтворення активів підприємства та заходи по підтримці його стабільного фінансового стану						
Тема 6. Оборотні кошти підприємств	8	2	2	-	-	4
Тема 7. Кредитування підприємств	8	2	2	-	-	4
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів підприємств	8	2	2	-	-	4
Тема 9. Оцінка фінансового стану підприємств	8	2	2	-	-	4
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	8	1	2	-	-	5
Тема 11 Фінансове оздоровлення підприємств	10	1	4			5
Разом за змістовою частиною 2	50	10	14			26
Усього годин	90	20	24			46

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи фінансів підприємств	2
2	Тема 2. Розрахункові операції підприємств.	2
3	Тема 3. Грошові надходження підприємств.	2
4	Тема 4. Формування і використання прибутку підприємств.	2
5	Тема 5. Оподаткування підприємств.	2

6	Тема 6. Оборотні кошти підприємств.	2
7	Тема 7. Кредитування підприємств.	2
8	Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	2
9	Тема 9. Оцінка фінансового стану підприємств.	2
10.	Тема 10. Фінансове планування на підприємствах.	1
11.	Тема 11. Фінансове оздоровлення підприємств.	1
	Разом.	20

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи фінансів підприємств	2
2	Тема 2. Розрахункові операції підприємств.	2
3	Тема 3. Грошові надходження підприємств.	2
4	Тема 4. Формування і використання прибутку підприємств.	2
5	Тема 5. Оподаткування підприємств.	2
6	Тема 6. Оборотні кошти підприємств.	2
7	Тема 7. Кредитування підприємств.	2
8	Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів підприємств.	2
9	Тема 9. Оцінка фінансового стану підприємств.	2
10	Тема 10. Фінансове планування на підприємствах.	2
11	Тема 11. Фінансове оздоровлення підприємств.	4
Разом		24

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	не передбачено навчальним планом	-

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи фінансів підприємств	4
2	Тема 2. Розрахункові операції підприємств.	4
3	Тема 3. Грошові надходження підприємств.	4
4	Тема 4. Формування і використання прибутку підприємств	4
5	Тема 5. Оподаткування підприємств.	4
6	Тема 6. Оборотні кошти підприємств.	4
7	Тема 7. Кредитування підприємств.	4
8	Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів підприємств.	4
9	Тема 9. Оцінка фінансового стану підприємств.	4
10	Тема 10. Фінансове планування на підприємствах.	5
11	Тема 11. Фінансове оздоровлення підприємств.	5
Разом:		46

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні робота є однією з форм самостійної роботи здобувачів, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. У процесі виконання індивідуальної роботи здобувач вищої освіти повинен продемонструвати вміння:

- формулювати мету і завдання роботи;
- обґрунтовувати методи вирішення поставлених завдань;
- розробляти структуру роботи;
- працювати з літературними джерелами;
- виявляти проблеми в рамках досліджуваної теми;
- формулювати результати своєї роботи і давати їм оцінку.

Теми презентацій (рефератів, доповідей) з дисципліни «Фінанси підприємств»

1. Розкрити сутність, необхідність, форми прояву та признаки фінансів підприємств.
2. Фінанси підприємств в умовах формування ринкових відносин.
3. Особливість розподільчої функції фінансів підприємств.
4. Склад та класифікація грошових надходжень підприємств та їх економічна характеристика.
5. Формування та розподіл грошових надходжень (на прикладі підприємства).
6. Джерела і методи формування фінансових ресурсів підприємства.
7. Аналіз грошових розрахунків в діяльності підприємства.
8. За даними підприємства розрахувати суму витрат на виробництво та реалізацію продукції.
9. За даними підприємства визначити собівартість реалізованої продукції, робіт та послуг.
10. За даними підприємства визначити собівартість продукції.
11. Розрахувати рентабельність продукції в залежності від планових та фактичних показників.
12. Розрахувати прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, а також чистий прибуток та його використання.
13. Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг її розрахунок, планування та розподіл на підприємстві.
14. Визначити суму виручки від реалізації продукції, прибуток та рівень рентабельності (за даними підприємства).
15. Балансовий прибуток, його склад, формування прибутку від реалізації продукції.
16. Система оподаткування в Україні, її функції та призначення.
17. На прикладі діючого підприємства розрахувати суму оподаткованого прибутку.
18. За даними підприємства визначити суму платежів до бюджету.

19. Сутність податку на додану вартість, його розрахунок та вплив на діяльність підприємства.
20. Проаналізувати вплив податків на фінансово-господарську діяльність підприємства.
21. Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність господарюючих суб'єктів.
22. Кругообіг коштів підприємства та необхідність залучення кредитних ресурсів.
23. Кредити які використовуються в господарчій діяльності підприємств та їх характеристика.
24. Розрахувати суму амортизаційних відрахувань основних виробничих фондів (за даними підприємства).
25. Знос, амортизація, та розрахунок амортизаційних відрахувань на повне оновлення основних виробничих фондів.
26. Показники стану та ефективного використання основних виробничих фондів.
27. Фінансове забезпечення ремонту основних фондів на державних та недержавних підприємствах.
28. Оборотні кошти підприємства, їх ефективне використання та характеристика.
29. Методи визначення необхідності в оборотних коштах на підприємстві.
30. Джерела формування оборотних коштів на підприємстві.
31. Джерела фінансування капітальних вкладень, проведення поточного, середнього та капітального ремонту.
32. Капітальні вкладення, їх склад та джерела фінансування.
33. Оцінка фінансового стану підприємства її необхідність та значення.
34. Показники витратної частини фінансового плану та розрахунок основних показників витратної частини фінансового плану.
35. Сутність та зазначення оперативного фінансового плану надходження коштів та здійснення платежів на підприємстві.
36. Вплив розрахунково-платіжної дисципліни на фінансово-господарську діяльність підприємства.
37. Ліквідність, платоспроможність підприємства та порядок їх визначення.
38. Економічна сутність та порядок проведення фінансової санації підприємства.
39. Фінансові джерела санації та реалізація програми фінансової санації підприємства.
40. Банкрутство підприємств та його наслідки.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни успішно використовуються традиційні та інноваційні методи навчання. Добре обладнані навчальні аудиторії ХДАЕУ, наявність технічних засобів навчання, комп'ютерна підтримка навчального процесу, сучасна наочність сприяють реалізації «золотого правила» дидактики: використанню методів ілюстрації, демонстрації, якісному проведенню

практичних робіт, організації плідної навчально-дослідної та науково-дослідної роботи. Для проведення лекційних занять використовуються такі методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод; частково-пошуковий, або евристичний метод. При викладанні практичних занять використовуються: репродуктивний метод – розв’язування задач вивченого матеріалу на основі зразка або правила; частково-пошуковий - це організація активного пошуку розв’язання окремих задач під керівництвом викладача і його вказівок; евристична бесіда - перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання; дослідницький метод - здобувачі вищої освіти самостійно розв’язують задачі за темами практичних занять дисципліни.

Самостійна робота застосовує: пояснювально-ілюстративний метод - здобувачі вищої освіти здобувають знання з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник у «готовому» вигляді; дослідницький метод.

11.МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Використовують наступні методи контролю: усний, письмовий, комбінований, дискусійний.

Форми контролю, які використовуються:

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Усний контроль – опитування на лекції, практичному занятті. Письмовий контроль – перевірка розв’язку задач практичного заняття, контрольна робота. Вимоги та методи до поточного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо. Оцінювання знань здобувачів на основі поточного контролю відбувається: а) способом перевірки систематичності та активності роботи здобувача над вивченням програмного матеріалу курсу протягом семестру; б) способом виконання завдань самостійної роботи здобувача. Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувача з програмного матеріалу змістової частини (рейтингова оцінка із змістової частини), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи. Контрольні роботи, що виконуються під час самостійної роботи здобувача, – це індивідуальні завдання, які передбачають самостійне виконання здобувачем певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу.

Поточний підсумковий контроль: *екзамен*

Проміжний контроль з дисципліни «Фінанси підприємств» включає оцінювання результатів самостійного вивчення теоретичного та практичного матеріалу.

Основні методи контролю знань здобувачів:

за окремою змістовою частиною:

- усна перевірка (опитування, розв’язання проблемних ситуацій тощо) на практичних заняттях (15 занять × 1 бал = 15 балів);
- тестова перевірка за темами дисципліни (11 тем × 1 бал = 11 балів);
- практична перевірка - розв’язання завдань (11 робіт × 2 бали = 22 бали);
- захист рефератів, доповідей (1 робота × 2 бали = 2 бали);
- до 10 додаткових балів за участь у неформальній освіті, участь у

конференціях, проходження стажування тощо.

Поточний контроль: загальна (максимальна) сума балів за змістові частини – 50; загальна (максимальна) сума балів, з урахуванням додаткових балів - 60.

Здобувач вищої освіти може бути допущений до екзамену, якщо він має позитивні оцінки за підсумками кожної із змістових частин.

Підсумковий контроль: екзамен – загальна сума балів – 40. Максимальна кількість - 100 балів.

Опитування є один із способів обліку знань. Критерії оцінювання відповідей:

- повнота і правильність відповіді;
- ступінь усвідомлення та розуміння вивченого;
- повне і правильне викладення (оформлення) відповіді.

Оцінка «5» (відмінно) – 1 бал – ставиться, коли вивчений матеріал засвоєний у повному обсязі, здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня володіє необхідними знаннями і вміннями. Відповіді здобувача вищої освіти демонструють глибоке розуміння матеріалу, правильне застосування знань і умінь, необхідних для відповіді, не містять істотних помилок. Здобувач точно формулює думки і обґрунтовує їх послідовно, логічно викладає матеріал, виявляє вміння ілюструвати теоретичні знання, аналізує, наводить приклади і розв'язує проблемно-практичні ситуації, робить висновки.

Оцінка «4» (добре) – 0,75 бали – ставиться, коли здобувач вищої освіти володіє необхідними знаннями і вміннями (вимоги, що й на оцінку відмінно), проте у засвоєнні навчального матеріалу мають місце незначні прогалини і окремі неточності. Відповіді здобувача виявляють розуміння матеріалу, правильне застосування знань і умінь, необхідних для відповіді, але містять окремі помилки і невеликі неточності. При викладенні матеріалу допускається деяка непослідовність, незначні неточності у формуванні думок.

Оцінка «3» (задовільно) – 0,5 бали – ставиться, якщо здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня володіє знаннями і вміннями з дисципліни, але вони носять розрізнений характер, знання недостатньо глибокі, а вміння проявляється слабо. У засвоєнні навчального матеріалу мають місце суттєві неточності. Відповіді не глибокі, містять істотні помилки, у тому числі у висновках, аргументація слабка.

Оцінка «2» (незадовільно) – 0-0,37 бали – здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня розв'язує завдання без належного теоретичного обґрунтування результатів, рішення має суттєві помилки, зовсім не розв'язує завдання або невірно.

Виконання тестових завдань. Тематичний тест складається з 10 завдань за правильне виконання яких здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня отримує 1 бал. Одне правильно виконане тестове завдання має вагу в 0,1 бали.

Оцінка «5» (відмінно) – 0,9-1 бал.

Оцінка «4» (добре) – 0,6-0,8 бали.

Оцінка «3» (задовільно) – 0,3-0,5 бали.

Оцінка «2» (незадовільно) – 0-0,2 бали.

Виконання і захист доповідей. Критеріями оцінювання реферативних робіт є повнота розкриття теми, висвітлення сучасного стану та перспективних змін об'єкта дослідження, дотримання логіки та послідовності викладу, якісне оформлення реферату з дотриманням вимог вищої школи, володіння матеріалом обраної теми при презентації реферату. Максимальна кількість балів за реферат з його захистом – 4 бали.

Оцінка «5» (відмінно) - 4 бали, якщо:

- тема реферату актуальна та відзначається практичною спрямованістю;
- у роботі здійснено ґрунтовний аналіз усіх аспектів проблеми;
- використано сучасні джерела, у тому числі періодичні видання, монографії, які дають змогу висвітлити теоретичні й прикладні аспекти теми;
- матеріал роботи добре структурований, логічно викладений та побудований на конкретному прикладі;
- висновки відповідають завданням роботи, свідчать про реалізацію мети дослідження;

- рекомендації є обґрунтованими та мають практичну значущість;

- роботу оформлено з дотриманням встановлених правил. Оцінка «4» (добре) – 2,25-3,5 бали, якщо:

- тема реферату актуальна;
- у роботі здійснено аналіз основних аспектів проблеми;
- використано джерела, які дають змогу розкрити теоретичні й прикладні аспекти теми;
- матеріал роботи структурований, логічно викладений та побудований на конкретному прикладі;

- висновки відповідають завданням роботи;

- рекомендації мають практичну спрямованість;

- оформлення роботи в цілому відповідає встановленим правилам. Оцінка «3» (задовільно) – 1,5-2 бали, якщо:

- здійснений здобувачем вищої освіти першого (бакалаврського) рівня теоретичний аналіз не повною мірою відповідає темі, меті і завданням дослідження;
- використані джерела не дають можливості повністю розкрити проблему;
- висновки не повністю відповідають завданням роботи;
- рекомендації недостатньо обґрунтовані;
- робота в цілому оформлена згідно з правилами, але є певні недоліки.

Оцінка «2» (незадовільно) – 0-1 бал, якщо:

- здійснений здобувачем вищої освіти першого (бакалаврського) рівня аналіз не відповідає темі, меті і завданням дослідження;
- у змісті реферату не аналізується об'єкт дослідження, певні положення не ілюструються (в т.ч. таблицями, графіками тощо).
- здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня не використовував необхідні літературні, нормативні джерела і статистичні дані;
- висновки не відповідають завданням роботи;
- оформлення роботи не відповідає встановленим правилам.

Окрім цього може бути зараховано прослуховування курсів у відповідності до тем навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»
(підсумковий контроль - екзамен)**

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий контроль (екзамен)	Сума	
Змістова частина 1					Змістова частина 2						Додаткові бали	40	100
T1	10	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
4	4	4	4	5	5	5	5	4	5	5	10		

T1, T2 ... T11 – теми змістових частин

Додаткові бали – за представлення результатів науково-дослідних робіт на конференціях, участь у неформальній освіті (професійних курсах, тренінгах, вебінарах; громадській освіті; професійному стажуванні; онлайн освіті тощо).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності/Local grade	Оцінка ЄКТС grade		Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Excellent	відмінно
82-89	B	Good	добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	незадовільно
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для освоєння навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» розроблено:

1. Презентації лекцій.
2. Методичні рекомендації до практичних занять.
3. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувача.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Марусяк Н.Л. М 296 Фінанси підприємств : навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.

2. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с. ISBN 978-617-62910-0613

3. Гаватюк Л. С. Фінанси підприємств у схемах і таблицях: навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 111 с.

4. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О.Й, Чубка О.М. Фінанси підприємств : підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

5. Фінанси підприємств: розрахункова робота [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освіт. програмою «Економіка і бізнес» спец. 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: О. В. Костюнік, С. О. Тульчинська, О. С. Солосіч. – Електрон. текст. дані (1 файл). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 51 с

6. Нікола С. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2020. 206 с.

7. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2023. 252 с.

Додаткова

1. Зубченко В.В., Гутко Л.М.,. Фінанси підприємств. Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 281 «Публічне управління та адміністрування» / укладачі В.В. Зубченко, Л.М. Гутко. Біла Церква: БНАУ, 2020. 106 с.

2. Tanklevska, N., Povod, T., Ostapenko, A., Borovik, L. (2021) Crowdfunding Development Trends: Foreign Experience and Ukrainian Realities in the Digital Economy. Lecture Notes in Networks and Systems, 194 LNNS, S. 897–908. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-3-030-69221-6_69

3. Ізмайлова К.В. І-32 Фінанси підприємств: конспект лекцій / К.В. Ізмайлова. – Київ: КНУБА, 2020. 56 с.

4. Економіка та фінанси підприємства: конспект лекцій : навчальний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійних програм «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент інвестицій та інновацій», «Менеджмент міжнародного бізнесу», «Логістика» першого бакалаврського рівня вищої освіти / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. О. В. Гук. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 166 с.

5. Краус Н.М., Краус К.М., Марченко О.В. Актуальні проблеми фінансів та економіки: навчальний посібник. Київ: Аграр Медіа Груп, 2023. 286 с. ISBN 978-617-646-520-1

6. Карлін М. І., Проць Н. В., Борисюк О. В., К21 Публічні фінанси: навчальний посібник; за ред. д. е. н., проф. М. І. Карліна. Електронне видання. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 358 с.

7. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навчальний посібник. Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с.

8. Фінансовий облік і звітність : навчальний посібник / укладачі : С. І. Мельник, І. М. Горбан, Н. С. Марушко. Львів : Львівський державний університет

внутрішніх справ, 2022. 388 с.

9. Конспект лекцій з дисципліни “Фінанси” для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» спеціальностей 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво та торгівля» всіх форм навчання. Частина 1 / Укл. В.Г. Бабенко-Левада, – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. 56 с.

10. Мавлєва, Д., Лиса, О. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. (56). URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-52>

Основні нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. (поточна редакція від 01.01.2020). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> .
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р., № 436-IV. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 року № 237. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0725>
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов’язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> .
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 : URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> .
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 листопада 2003 р. № 617. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03> .
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. : URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> .

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750>
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> .
14. Про банки і банківську діяльність. Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua> .
15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> .

Інформаційні ресурси

16. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>.
17. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
18. Офіційний сайт Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
19. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua5>.
20. Офіційний сайт Асоціації українських банків URL: <https://aub.org.ua>
21. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
22. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: www.treasury.gov.ua
24. Офіційний сайт Держкомстату України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
25. Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг. URL: <https://www.nfp.gov.ua>
26. Сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень URL: www.ibser.org.ua
27. Електронна версія газети «Цінні папери України» URL: http://www.finmarket.info/securities_paper/
28. Офіційні сайти обласних державних адміністрацій.